

شش ساعت یک برنامه

فاطمه رادپور

مدیر دبستان فاطمة الزهرا (س)، استان البرز

سال هاست که ما به عنوان مدیران مدرسه‌ها خواستار تفویض اختیار بیشتر به مدرسه‌ها هستیم، اما اکثراً مدیران این اختیارات را بیشتر در حوزه‌های مالی و اداری می‌جویند، در صورتی که اهمیت داشتن اختیار در حوزه برنامه‌درسی و تربیتی در مدرسه، به عنوان رهبر برنامه‌درسی و تربیتی، بسیار است.

برنامه ویژه مدرسه یا بوم در سال ۱۳۹۷ به صورت آزمایشی در دستور کار تعدادی از مدرسه‌های دوره ابتدایی و دوره اول متوسطه قرار گرفت. مدرسه «فاطمه الزهرا (س)» در ناحیه ۴ کرج، استان البرز، از جمله مدرسه‌هایی بود که به اجرای این برنامه همت گماشت. محتوای فعالیت‌های این آموزشگاه که در ساحت‌های شش‌گانه تعلیم و تربیت سند تحول بنیادین به آن اشاره شده بود، تنظیم شد و برنامه درسی مربوط به برنامه ویژه مدرسه، ابتدا در برنامه سالانه، به عنوان یک فعالیت کاربردی و به صورت ۲ ساعت در هفته، ۸ ساعت در ماه و ۶۰ ساعت در سال گنجانده شد. پس از مطرح شدن موضوع در جلسه شورای معلمان، نیازسنجی شد و به اجرا درآمد.

از آنجا که یادگیری و به‌کارگیری مهارت‌های زندگی برای تمامی دانش‌آموزان در سراسر کشور لازم و ضروری است، ما نیز در ساحت زیباشناختی و هنری، با اجرای فوق برنامه در راستای

نیازمند توانایی مدیران در این حوزه است که به جز تعداد محدودی، بقیه مدیران مدرسه‌ها به کسب آموزش‌های لازم برای تقویت شایستگی‌های پایه و قابلیت‌های موردنظر برای هدایت برنامه درسی و تربیتی نیازمندند.

برنامه ویژه مدرسه در اواخر شهریورماه ۱۳۹۷ طی بخشنامه‌ای از سوی وزیر محترم وقت آموزش و پرورش، به طور مستقیم به مدیران مدرسه‌ها ابلاغ شد و خوشبختانه تا حدودی آرزوی مدیران آموزشی در تفویض اختیار در حوزه آموزش و پرورش به تحقق رسید. این فرصت به گونه‌ای بود که مدرسه‌ها می‌توانستند تا دو ساعت در هفته را به توسعه مهارت‌های لازم در ساحت‌های شش‌گانه، مانند مهارت‌های هنری یا فناوری، زیبایی‌شناختی و دست‌ورزی، به‌دولخواه و بنا به تشخیص شورای راهبری مدرسه،

توانمندسازی دانش‌آموزان کوشیدیم. از آنجا که در استان البرز (ایران کوچک) دانش‌آموزان از هر استان و شهر و قوم و فرهنگی حضور دارند، ترانه‌ای با عنوان «هویت ملی، اسلامی - ایرانی و مهارت‌های زندگی» سرودیم. این سرود به صورت همگانی به کلیه دانش‌آموزان آموخته و سپس اجرا شد که بسیار هم از آن استقبال شد. سپس دانش‌آموزان، استان‌ها، اقوام و ویژگی‌های خاص ایشان را معرفی کردند و برای تقویت روحیه همدلی و همیاری، اهمیت یادگیری و به کارگیری مهارت‌های زندگی را برای همه، از هر قوم و فرهنگی، به کل مدرسه یادآوری و تأکید کردند.

در ساحت تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، از دو ساعت در هفته برنامه ویژه مدرسه، بابت بازدیدهایی از مراکز صنعتی، از جمله شرکت «زر ماکارون» و «زرنام» استفاده شد. همچنین بسته‌هایی تشویقی برای حمایت از ایده‌های خلاق دانش‌آموزان در زمینه فعالیت‌های اقتصادی مهیا شد که نتیجه آن برگزاری بازارچه‌های کوچک کارآفرین در مدرسه و نمایشگاه دستاوردهای دانش‌آموزان بود.

فعالیت این آموزشگاه در ساحت تعلیم و تربیت زیستی و بدنی با اجرای طرح حیات پویا و برگزاری المپیاد ورزشی دنبال شد؛ به گونه‌ای که از ظرفیت اولیا و مربیان در خصوص تهیه تجهیزات ورزشی و همچنین آموزش دانش‌آموزان استفاده کردیم؛ یعنی استفاده از ظرفیت‌های داخلی و خارجی مدرسه.

در ساحت تعلیم و تربیت علمی و فناوری، دانش‌آموزان پایه ششم در دو ساعت برنامه بوم در هفته، در کلاس درس، با توجه به نیازهایشان در تولید محتوای الکترونیکی، با کمک آموزگار استادان این زمینه، به ساخت محتوای الکترونیکی پرداختند. این فعالیت به دانش‌آموزان انگیزه و اعتماد به نفس خاصی داد و هر دانش‌آموز تجربه همیار معلم بودن را کسب کرد.

برنامه ویژه مدرسه برای اجرای مطلوب، چالش‌های زیادی دارد، از جمله بی‌انگیزگی و بی‌حرکی معلمان، اشکالات سیستمی و راهبردی، سرمایه‌گذاری انسانی، و همچنین تمایل نداشتن تعدادی از مدیران، و کمبود منابع مالی و انسانی. توجه به تربیت مدیران و معلمان متخصص و ارتقای صلاحیت حرفه‌ای برای ارائه آموزش‌های مورد نیاز به اعضای آموزش و اداری مدرسه‌ها و ایجاد فضای مناسب برای مشارکت، می‌تواند به بهبود کیفیت و اجرای برنامه ویژه مدرسه در نظام آموزشی ایران کمک کند.

این جانب به‌عنوان یک مدیر، این برنامه را بسیار مفید و مؤثر می‌دانم و امیدوارم چنانچه مشکلات گفته شده برطرف شود، این برنامه به معلم هویت بخشد و این امکان را برای او فراهم کند که بتواند تحلیل‌گر خوبی باشد، خودش برنامه‌ریزی کند، تصمیم بگیرد و به بهترین نحو آن را اجرا کند.

سخن آخر اینکه، ارزیابی از کیفیت اجرای برنامه ویژه مدرسه براساس شاخص‌های ذکر شده در سند تحول بنیادین، یکی از اساسی‌ترین کارهاست که می‌تواند نتیجه خوبی داشته باشد و اگر چالش‌ها، محدودیت‌ها و فرصت‌ها به خوبی دیده شوند، می‌توان برای برطرف کردن آن‌ها برنامه‌ریزی کرد.